



Göteborgs Stad

Stadsbyggnadskontoret

Samrådsredogörelse

Utfärdat: 2019-04-18
Diarienummer: 0548/11
Aktbeteckning: 2- 5518

Christian Bruce
Telefon: 031-368 19 14
E-post: fornamn.efternamn@sbk.goteborg.se

Detaljplan för Universitetet vid Renströmsparken, del 1, inom stadsdelen Lorensberg i Göteborg

Samrådsredogörelse

Handläggning

Byggnadsnämnden beslöt den 27 november 2018 att genomföra samråd för detaljplane-förslaget. Förslaget har sänts för yttrande under tiden 19 december 2018 – 29 januari 2019.

Planförslaget har skickats ut enligt bifogad lista över samrådsrets.

Förslaget har under samma tid varit tillgängligt på stadsbyggnadskontoret. Förslaget finns även tillgängligt på Göteborgs Stads hemsida: www.goteborg.se/planochbyggprojekt.

Sammanfattning

Inkomna yttranden berör i huvudsak sammankopplingen av Lundgrensgatan och Johannebergsgatan, bygggrätten i landeriparken, nybyggnad av Universitetsbiblioteket samt bilparkering. Detaljplanen har efter samråd delats i två, där aktuell detaljplan omfattar kvarteret väster om Olof Wijksgatan. Endast ett fåtal synpunkter rör aktuell del av detaljplanen.

Inkomna synpunkter har i denna del av detaljplanen endast föranlett mindre ändringar i planhandlingarna. Dagvattenutredning och geoteknisk utredning har kompletterats, och planbestämmelse angående skydd mot skyfall för Västlänkens entré har införts, i enlighet med Länsstyrelsens yttrande. Planbestämmelser för utformning av ny bebyggelse har justerats.

Kontoret har bedömt att detaljplanen, efter genomförda kompletteringar och mindre revideringar, kan skickas ut på granskning.

Kopior av samtliga yttranden har överlämnats till fastighetskontoret, fastighetsägare och berörda konsulter för kännedom och eventuellt beaktande vid planens genomförande.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Personnamn anges inte. Synpunkterna finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret.

Tematisk sammanfattning av inkomna yttranden

Under samrådet har det inkommit ett stort antal yttranden från boende. Flertalet av de inkomna skrivelserna innehåller gemensamma nämnare, där innehållet och budskapet är likt. För att samrådsredogörelsen ska vara mer läsbar är kommentarer och synpunkter från de enskilda sammanfattade under olika huvudfrågor. Dessa redogörs nedan med kommentarer. Yttrandena finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret. Vid varje enskild skrivelse hänvisas ibland till en rubrik/flera rubriker i den tematiska sammanfattningen. Vid en hänvisning till en huvudrubrik kan hela eller delar av innehållet finnas i den enskilda skrivelsen.

Kommentar angående delning av detaljplan

Detaljplanen har efter genomfört samråd delats i två delar. Huvuddelen av inkomna yttranden rör området sydost om Olof Wijksgatan. Denna samrådsredogörelse hanterar endast frågor som rör del 1 av detaljplanen som nu går ut på granskning, d.v.s. området väster om Olof Wijksgatan. Byggrätten i landeriet, det nya Universitetsbiblioteket, gatukopplingen mellan Lundgrensgatan och Johannebergsgatan, och övriga frågor som rör området sydost om Olof Wijksgatan hanteras i detaljplan för Universitetet i Renströmsparken, del 2, och kommenteras därför inte vidare i denna samrådsredogörelse. Dessa frågor kommer att kommenteras i en separat samrådsredogörelse för del 2 av detaljplanen, vilken kommer tas fram och göras tillgänglig i samband med framtida beslut om granskning av del 2.

Parkering

Många framför kritik mot hanteringen av befintliga boendeparkeringar i området och menar att dessa bör påverkas i så liten utsträckning som möjligt. Därutöver påpekar många att det är otydligt hur boendeparkeringar påverkas av planförslaget. Flera nämner trottoaren som planeras längs Johannebergsgatan, och ifrågasätter behovet av den, eftersom den troligtvis leder till att många boendeparkeringar tas bort. Flera framför även att gatukopplingen innebär betydande genomfartstrafik, vilket de menar skulle innebära att många parkeringar måste tas bort, både på Johannebergsgatan och Lundgrensgatan.

Flera undrar vad som avses ske med de parkeringsplatser som försvinner vid rivningen av garaget, samt hur eventuell ersättningsparkering ska hanteras under byggskedet.

Några framför att de som blir av med sin boendeparkering bör erbjudas förtur till parkeringsplats i det planerade parkeringsgaraget.

Några framför synpunkter om utrustning för laddning av elbilar.

Kommentar:

Som en inledande kommentar bör nämnas att frågan om boendeparkering på allmän plats inte hanteras i detaljplan. Detaljplaner gäller under lång tid och kan inte hantera reglering av befintlig boendeparkering eller säkerställa att denna ska finnas kvar precis som idag. Reglering och utformning av gatuparkering kan komma att förändras flera gånger under detaljplanens långa livstid.

Den planerade byggnaden längs med Johannebergsgatan, kommer krävs anpassningar av Johannebergsgatan på sträckan mellan Gösta Rahms gata och Olof Wijksgatan, som innebär att ett antal boendeparkeringar behöver tas i anspråk. Dels handlar det om behov av en lastzon längs med Johannebergsgatan för att lösa in- och urlastning till nybyggnationen. Det kommer även finnas en utfart från det nya underjordiska parkeringsgaraget ut mot Johannebergsgatan. Därutöver påverkas några platser utanför den planerade entrén för Västlänkens uppgång, då det krävs större ytor för gående i anslutning till entrén än vad befintlig trottoar ger, och att det inte bör stå parkerade bilar precis framför entrén. I övrigt kan längsgående parkeringar behållas längs båda sidor av gatan. Detta är en av flera möjliga lösningar och byggnadens slutliga utformning fastställs inte förrän i bygglov. Johannebergsgatan kommer att detaljprojekteras i ett senare skede.

Därutöver försvinner ett fåtal parkeringsplatser för att göra plats för en transformatorstation på parkeringsytan längs med Olof Wijksgatan, framför gamla Hovrätten. Detaljplanen anger denna parkeringsyta som allmän plats – parkering. Det innebär att den kan komma att användas både som parkering för bilar, men möjliggör även för parkering av cykel.

Detaljplanen hanterar inte vad som ska ske med de parkeringsplatser som försvinner i samband med rivningen av parkeringsgaraget, och inte heller frågan om ersättningsparkering under byggtid. Detaljplanen möjliggör för anläggandet av ett nytt parkeringsgarage under mark, vilket ger möjlighet att ersätta samtliga parkeringsplatser. Parkeringsbolaget och Akademiska Hus ansvarar för planering, utformning och framtida uthyrning av det planerade parkeringsgaraget. Parkeringsbolaget arbetar med frågan om ersättningsparkeringar under byggtid.

För parkering inom övriga delar av det ursprungliga planområdet, såsom på Johannebergsgatan utmed gamla Hovrätten, se kommentar angående delning av detaljplan ovan.

Övriga frågor, såsom uthyrning av platser i det nya parkeringsgaraget och utrustning för laddning av elbilar, hanteras inte i detaljplan.

Gatukoppling

I huvuddelen av inkomna yttranden från boende framförs omfattande kritik mot föreslagna sammankoppling av Johannebergsgatan och Lundgrensgatan i form av en gata. Man ser en stor risk för betydande genomfartstrafik, vilket skulle leda till en kraftig försämring av boendemiljön. Behovet av och syftet med en genomfartsgata för bilar ifrågasätts starkt. Många framhäver den lugna miljön i området som ett skäl till att man flyttade dit, och att denna kvalitet nu riskerar försvinna. En del ifrågasätter även behovet av leveranser till denna sida av Universitetsbiblioteket, då de menar att dagens lösning borde kunna behållas. Många framför däremot att de är positiva till en koppling för enbart gång- och cykeltrafik, samt eventuellt även för leveranser, servicefordon och utryckningsfordon. Många ifrågasätter även behovet av den trottoar som planeras längs södra

delen av Johannebergsgatan utmed gamla Hovrätten. Därutöver anser många att de grova träd som riskerar att påverkas av gatukoppling och trottoar måste bevaras.

Kommentar:

Se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

Exploatering i landeriparken

Många framför omfattande kritik mot föreslagen exploatering i södra delen av landeriparken, och menar att den bör utgå. Man menar att föreslagen exploatering inte kan motiveras av varken kommunens måldokument, såsom grönstrategin, eller av det utredningsmaterial som tagits fram för detaljplanen, och att förslaget får mycket stora negativa konsekvenser för både allmänna och enskilda intressen. I huvudsak framförs följande synpunkter:

- Befintliga boende vid Lundgrens trappor får betydliga negativa konsekvenser i form av skuggning, insyn och påverkan på utsikt, då kvarteret föreslås få samma höjd som intilliggande befintligt kvarter med en placering bara 14 meter från detta
- Naturmiljön påverkas negativt då den trädbevuxna kullen helt tas i anspråk av bebyggelse. Många lyfter även värdet av träd ur luftmiljö- och mikroklimatsynpunkt.
- Delar av landeriparken tas i anspråk vilket får mycket stora negativa konsekvenser för natur-, rekreations- och kulturvärden. Flera hänvisar till framtagna antikvarisk konsekvensbeskrivning som bedömer att föreslagen exploateringen innebär mycket stora negativa konsekvenser för riksintresset för kulturmiljö, och man ifrågasätter varför ingen hänsyn har tagits till utredningens slutsatser.
- Flera ifrågasätter kommunens förtättningsstrategi och menar att den går för långt, och att aktuellt förslag är ett exempel på detta
- Många vill understryka att landeriområdet bör säkras som ett grönområde, tas tillvara och utvecklas
- Några framför att exploateringen inte behövs för varken Akademiska Hus eller Universitetets behov
- Behovet av en exploatering i syftet att öka tryggheten ifrågasätts av flera, något som i planhandlingarna framförts som ett bland flera skäl till exploateringen. De boende menar att området upplevs som tryggt.
- Någon påpekar att byggnation av bostäder enligt förslaget troligtvis inte är möjligt med anledning av bullerproblematik

Kommentar:

Se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

Utökad byggrätt för universitetsbiblioteket

Flera inkomna yttranden rör den utökade byggrätten för universitetsbiblioteket. Man menar att byggrätten bör begränsas så att befintliga bostäder inte påverkas negativt av ökad skuggning. Flera menar även att den utökade byggrätten får negativa konsekvenser ur kulturmiljösynpunkt, bland annat med avseende på dess läge intill landeriparken och Renströmsparken. Några ifrågasätter tanken med en ny entré och öppen plats mot Korsvägen, och anser att biblioteket liksom idag bör vända sig mot Renströmsparken. Vidare ifrågasätts behovet av en förändring av dagens lösning för leveranser till biblioteket. Någon ifrågasätter även behovet av ett universitetsbibliotek.

Kommentar:

Se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

1. Fastighetsnämnden

Förslaget till detaljplan för Universitetet vid Renströmsparken inom stadsdelen Lorensberg tillstyrks, med beaktande av nedanstående synpunkter.

- Detaljplanens genomförandeekonomi ska preciseras inför detaljplanens granskningsskede.
- Byggrätten i Landeriparken har en stor påverkan på detaljplanens projektkonomi och är avgörande om projektkonomin kan betraktas som god. Det är därför av stor vikt att det fortsatta arbetet med detaljplanen säkerställer att den aktuella byggrätten kommer till stånd.
- Erforderliga avtal under rubriken Avtal ska vara undertecknade innan detaljplanen antas.

Kommentar:

Byggrätten i landeriparken hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar angående delning av detaljplan ovan. Övriga synpunkter noteras.

2. Trafiknämnden

Trafikkontoret tillstyrker planen med förutsättning att synpunkter nedan beaktas.

Trafikkontoret har medverkat i planarbetet och har under arbetets gång lyft specifika risker och problematik för trafiksituationen som detaljplanen utgör.

Trafikkontoret ställer sig positiva till detaljplanens syfte att möjliggöra en utveckling av universitets fastigheter inom planområdet, skapa stöd för utveckling av Landeriet och landeriparken samt att möjliggöra för att den västra uppgången för Västlänkens station Korsvägen integreras i en byggnad.

Trafikkontoret ställer sig negativa till hur kopplingen mellan Johannebergsgatan och Lundgrensgatan föreslås regleras i detaljplan.

Trafikkontoret lämnar följande synpunkter på samrådsförslaget:

1. Reglering av ny koppling Johannebergsgatan - Lundgrensgatan

Trafikkontoret menar att den nya kopplingen mellan Johannebergsgatan och Lundgrensgatan inte ska regleras som GATA i detaljplan, men ställer sig positiva till att en ny koppling för gång- och cykeltrafik möjliggörs.

Nytan av, och meningen med, att ha en gata igenom området ifrågasätts starkt. Det har heller inte funnits en koppling här historiskt. Biltrafikkoppling skulle sannolikt leda till fler problem än vad det ger nytta – både lokalt och i området runt om. Området i stort ska kunna fungera trafikalt. En gata öppen för allmän biltrafik här – oavsett hastighetsreglering - skulle innebära stora och oöverskådliga konsekvenser för den komplexa trafiksituationen i storområdet runt Korsvägen.

Vidare anser trafikkontoret att en ny GC-kopplingen inte nödvändigtvis behöver vara allmän platsmark. Ett alternativ kan vara att ha GC-kopplingen på kvartersmark och ha den reglerad med egenskap som påbjuder att den ska hållas öppen för allmän GC-trafik

av fastighetsägaren. På det sättet kan fastighetsägaren genom t ex öppningsbara fordons- hinder eller liknande kunna ta in enstaka fordon till fastigheten (som tex hantverksbilar vid renoveringar, enstaka special-leveransfordon mm) genom att tillfälligt öppna for- donshindret. Naturligtvis ska det oavsett det vara både möjligt och välkomnande att som allmänhet röra sig förbi platsen till fots och per cykel.

Allmän info är gator inte kan stängas av varaktigt om de i detaljplan regleras för allmän trafik, även om problem har uppstått. Det finns exempel i Sverige där detaljplaneänd- ring har krävts för att möjliggöra helavstängning av allmän gata.

2. Gångtrafik och Tillgänglighet

Planområdet är kuperat med ganska kraftiga branter på sina ställen, extra svårhanterlig är kopplingen mellan Korsvägen och Renströmsparken där det idag och framtiden en- bart är förbindelse med trappa som anses vara möjlig.

Med det föreslagna nya stråket Johannebergsgatan – Lundgrensgatan så möjliggörs en fullt tillgänglig väg mellan verksamheter utmed detta stråk (t ex det planerade nya uni- versitets-biblioteket). Västlänksstationens placering utmed detta stråk skapar en förbätt- rad tillgänglighet till denna del av stadsdelen.

Trafikkontoret föreslår att det i samband med exploateringen utreds möjliga förbätt- ringsåtgärder för att tillgodose den ökade tillgängligheten området. Framförallt bör en utredning göras för området vid och runt entrén till västlänksstationen. Förslag på åtgär- der är upphöjda gångpassager vid korsningarna.

Vid utredningsarbete om hur förändringar av marken i höjdded behöver hänsyn tas så att längs- och tvärlutningar inte leder till dålig tillgänglighet. God standard för längs- slutningar där nivåskillnaden är mer än 0,5 meter är <2,5%. Tvärlutningar ska ligga mellan 1-2%.

Egenskapsbestämmelse n4 kan vara motstridig syftet om att skapa en gångväg utmed Jo- hannebergsgatan inom eller i närhet av området med bestämmelsen. Trafikkontoret skulle hellre se annan bestämmelse utmed Johannebergsgatan där en gångbana har före- slagits.

3. Cykeltrafik

Planförslaget innebär påverkan på det befintliga cykelstråket på Fågelsången och före- slår ett nytt cykelstråk via Johannebergsgatan, Lundgrensgatan och den nya kopplingen däremellan.

Trafikkontoret menar att:

- Den befintliga cykelvägen på Mannheimers väg och Fågelsången är del av ett av stadens viktigaste övergripande cykelstråk idag.
- Det befintliga stråkets styrka är dess genhet vilket tyder på att detta troligen kommer fortsätta vara en populär cykelväg och cykeltrafik på detta stråk ska ge- nom utformning fortfarande uppmuntras.
- Den föreslagna torgytan i planområdets nordvästra del måste hanteras och gest- altas varsamt så att erforderligt utrymme för de föreslagna funktionerna kommer

rymmas på denna plats utan säkerhetsrisker, otydlig orientering, låg standard på tillgänglighet, framkomlighet och vistelsekvalitet för samtliga trafikslag.

- Ambitionen med att skapa ett nytt cykelstråk är positiv. Dock så bör det ses som ett lokalt stråk då det troligtvis inte kommer ha någon nämnvärd effekt på val av rutt vid längre resor.
- För det nya cykelstråket så är det nödvändigt att i samband med planarbetet utreda och finansiera anslutningar mot det befintliga cykelvägnätet, (vid Berzelii-gatan, alternativt Södra vägen, och vid Carlandersplatsen).

4. Bebyggelse och platser

Detaljplan ska utformas så att byggnaders placeringar och landskapsutformning på kvartermark inte kommer behöva stå i stridighet mot god sikt mellan trafikanter vid korsningar och in- och utfarter för bil.

5. Kollektivtrafik

Planförslaget innebär att den västra uppgången för Västlänkens station Korsvägen integreras i en byggnad.

Trafikkontoret menar att det inom arbetet för detaljplanen ska utredas och säkerställas lämpliga ytor för parkering med cykel och angöring med bil. Utformning av platsen bör också utredas med syfte att skapa en attraktiv, trygg och lättorienterbar miljö.

6. Vändplan vid Lundgrensgatan

Vändplanen på Lundgrensgatan är reglerad som kvartermark i denna detaljplan i strid mot tidigare detaljplan (med genomförandetid t o m 2021-08-04). Staden skulle i så fall tappa rådighet över vändplanen som har syfte att tjäna hela Lundgrensgatan.

7. Parkering och angöring

Trafiknämnden förvaltar parkering på gator, inom och runt planområdet, som berörs av exploateringen. Detaljplanen har föranlett en utredning om hur beläggningen är på dessa gator. Utredningen beräknas vara färdigställd i samband med samrådstiden. För den nyliggående exploateringen arbetas det med en parkerings- och mobilitetsutredning som ännu inte är klar till samrådshandlingen. Utifrån dessa två utredningar så behöver en konsekvensbeskrivning om hur parkeringen i området påverkas av exploateringen tas fram och eventuella åtgärder beskrivas.

8. Dagvatten

Trafikkontoret anser det var olämpligt med underjordiska fördröjnings-anläggningar i den direkta vägmiljön.

9. Buller

Utredning görs i ett senare skede

10. Ekonomi

Trafikkontoret förutsätter att de investeringskostnader för allmän plats som detaljplanen föranleder bekostas via exploateringen.

Trafikkontoret förutsätter att det i samband med beslut om detaljplanen även fattas beslut om erforderliga drift- och underhållsmedel för tillkommande anläggningar som trafiknämnden ska förvalta.

Med liggande planförslag så antas Trafikkontoret få kostnader för drift och underhåll för tillkommande ytor inom planområdet med ca 50 tkr per år. Kostnader för drift och underhåll av anläggningar utanför planområdet samt eventuella dagvattenanläggningar tillkommer.

Kommentar:

Efter samråd har utredningsarbete angående tillgänglighet och lutningar omkring kvarteret Artisten genomförts. Detaljerade förslag på lutningar har tagits fram, där fokus framförallt har legat på Fågelsången och Gösta Rahms gata. En utformning som har tagits fram som har vägt samman bland annat tillgänglighet, framkomlighet för cykel, anpassning till ökade flöden av gående, anpassning till nya byggnaders entréer och säkerställning för angöring för leveranser.

Parkering för cykel i anslutning till Västlänkens entré är under utredning. Tillgängliga ytor på allmän plats har identifierats både inom och utanför planområdet, och är planens alla i gällande detaljplaner och i denna nya detaljplan. I anslutning till entrén finns även plats att anordna angöring för bil, på platser som idag utgör boendeparkering. Hur parkering på gatan regleras hanteras inte i detaljplanen. Inom ramen för planarbetet har ett förslag på möjlig utformning av ytan omkring entrén tagits fram.

Gatukopplingen och vändplan hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

Miljö- och klimatnämnden

Luftmiljö: Miljöförvaltningen anser att en ny fördjupad luftutredning behöver tas fram specifikt för detaljplaneområdet.

Ljudmiljö: Miljöförvaltningen hänvisar till Göteborgs Stads handling ”Vägledning för trafikbuller i planeringen” och att den bör användas som ett stöd vid framtagning av bullerutredningen.

Naturmiljö: Miljöförvaltningen anser att det i planen behöver förtydligas hur stor andel och vilka av de trädbevuxna gräsytor som kommer påverkas samt behöva tas i anspråk för exploateringen.

Vattenmiljö: Miljöförvaltningen anser att en fördjupad dagvattenutredning ska tas fram inom detaljplanarbetet och att förstudiens rekommendationer ska följas.

Markmiljö: Miljöförvaltningen anser att inga ytterligare markmiljöundersökningar är nödvändiga i detta skede för denna detaljplan.

Miljömål: Miljöförvaltningen anser att miljömål ”Ett rikt växt- och djurliv” påverkas av planen då trädbevuxna ytor tas i anspråk för ny bebyggelse och bidrar till att en bevarad mångfald av djur och växter begränsas.

Kommentar:

Detaljplanen har delats upp i två delar, se kommentar om delning av detaljplan på sida 2. Aktuell del av detaljplanen innehåller inga bostäder och ligger skyddat från de kraftigt trafikerade vägarna. En luftutredning tas därför inte fram för denna del av detaljplanen. Av samma skäl tas heller inte en bullerutredning fram. Del 1 av detaljplanen innehåller endast mycket begränsade trädbevuxna gräsytor. En beskrivning av hur stor del av dessa ytor tas i anspråk finns i planbeskrivningen. En fördjupad dagvattenutredning har tagits fram. Del 1 av detaljplanen bedöms inte ha påverkan på miljömålet ”Ett rikt växt- och djurliv”.

3. Kulturnämnden

I och med planens genomförande utvecklas området till en av norra Europas starkaste lärosäten för humaniora, konst och kultur. En utveckling av det här slaget med en ny konstnärlig fakultet stärker Göteborg både nationellt och internationellt. En arkitektävling planeras för ett nytt Universitetsbibliotek under 2019.

Vi tycker att avvägningar i planförslaget är välgrundade och att hänsyn har tagits till den kulturhistoriska miljön bland annat genom att skydd- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud införs för gamla Hovrätten och för Johannebergs landeribebyggelse. Vi anser att den förslagna planen kommer stärka kulturens plats i stadsrummet och att de positiva effekterna gällande stadsutvecklingen i området överväger.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

4. Park- och naturnämnden

Park- och naturförvaltningen ser positivt på en utveckling av universitetsverksamheterna i området samt på att det skapas fler kopplingar för fotgängare kring Johannebergs landeripark.

Planområdet är beläget i en del av staden som redan idag har en begränsad tillgång till parkytor med vistelsekvaliteter och planförslaget innebär ett stort tillskott av verksamhetslokaler och bostäder. För att bygga en tät och grön stad är det viktigt att när stadens byggs tätare också säkerställa tillräcklig mängd parkyta, i relation till föreslagen bebyggelse. Förvaltningen menar därför att det fortsatta arbetet med planen bör utreda hur man kan säkerställa allmänhetens tillgång till grönytan framför Universitetsbiblioteket och Humanisten. Denna grönyta skulle kunna utgöra en viktig del av stadsparken Renströmsparken och det skulle bli möjligt att ta ett helhetsgrepp kring parkens utveckling.

Förvaltningens övriga synpunkter på förslaget handlar om att bygggrätten i Johannebergs landeripark bör begränsas ytterligare avseende höjd och utbredning, i syfte att bättre bevara Landeriparkens kulturhistoriska och rekreativa värden. Det finns ett flertal värdefulla träd inom planområdet, vilka i så stor utsträckning som möjligt bör skyddas vid genomförande av planen. En ny gatukoppling föreslås mellan Johannebergsgatan och Lundgrensgatan. Förvaltningen ser positivt på denna föreslagna koppling, som bland annat gör det möjligt för delar av den cykeltrafik som idag går längs med Renströmsparken och lekplatsen vid Näckrosdammen att flytta över till den nya gatukopplingen.

Kommentar:

Landeriparken, gatukopplingen och grönytan framför universitetsbiblioteket hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

5. Stadsdelsnämnden Centrum

Planområdet sträcker sig över ett funktionsrikt område med höga värden och mycket historia. Inom planområdet finns stora kulturmiljövärden. Detaljplanen gör att det kommer fler kopplingar och stråk i området vilket är positivt. Stadsdelsförvaltningen har förespråkat att planen bör innehålla möjlighet till ett äldreboende. Behov av övrig samhällsservice är svår att beräkna då antalet bostäder inte är specificerat.

Universitetsområden riskerar att vara områden med starka sociala barriärer varför det är viktigt med åtgärder som minskar dessa. Utvidgningen av universitetets verksamhet samt tillkomsten av Västlänkens uppgång och möjligheter till fler utåtriktade verksamheter medför sannolikt ökade flöden av människor i området. Att fler människor rör sig på platsen kan vara positivt ur ett trygghetssperspektiv.

Kommentar:

I del 1 av detaljplanen, som i sin helhet omfattas av Akademiska Hus fastigheter, kommer det inte finnas möjlighet till bostäder eller äldreboende. Se även kommentar angående delning av detaljplan på sida 2. Övriga synpunkter noteras.

6. Kretslopp- och vattennämnden

1. ÖVERGRIPANDE BEDÖMNING

Kretslopp och vatten ser följande behov av ändringar i planhandlingarna:

- Texten om avfall i planbeskrivningen behöver uppdateras inför granskning av detaljplanen. Det behöver fyllas på med hur avfallshanteringen ska lösas vid UB, landeriet samt den nya byggnaden med bostäder. I meningen om Artisten kan det förslagsvis stå att byggnadens avfallsutrymmen ska placeras åt Johannebergsgatan istället för ”in- och urlastning”, för att förtydliga vad det handlar om så att ingen misstar det för hantering av gods.
- Vid jämförelse av plankartan med projekterade ledningsomläggningar för Västlänken etapp Korsvägen ser det ut som att den planerade i planområdets östra del riskerar att sammanfalla med planerade VA-ledningar som läggs om i Västlänken. Läge för byggnaden och omkringliggande planerade träd behöver stämmas av med Kretslopp och Vatten.
- För nya byggnader behöver Kretslopp och vatten få information rörande sannolika flöden för dricksvatten, dagvatten och spillvatten. Om flöden beräknas öka drastiskt för befintliga byggnader som byggs ut behöver även detta tydliggöras.
- Det behöver förtydligas vilken påverkan som byggnationerna har på VA-nätet. Kommer dricksvattenbehovet att öka? Behöver en större mängd spillvatten omhändertas?

Utöver ovanstående ändringar är följande information viktig att beakta i planarbetet:

I planbeskrivningen så anges att utredning pågår kring hur avfall ska hanteras vid UB, landeriet samt den nya byggnaden för bostäder. Vi vill bli involverade i den utredningen. Innan granskning av detaljplanen så måste det finnas möjligheter att lösa avfallshanteringen för samtliga byggrätter i planen och avstämning göras med oss. Det är inte något som kan skjutas på framtiden utan måste hanteras i detaljplanen. Den utredning som har gjorts för Universitetet vid Renströmsparken är ett dagvatten-PM som inte färdigställdes som en komplett dagvattenutredning på grund av att alla nödvändiga underlag inte var färdigställda. Förtydliga att det dagvatten-PM som är daterat 2018-10-17 och som ligger på stadens hemsida inte är en komplett utredning. Man ska också ha i

åtanke att utredningens slutsats kan ändras om förändringar i planen görs efter att dagvatten-PM:et levererades.

Kommentar:

Information rörande sannolika flöden för dricksvatten och spillvatten ska tas fram och delges Kretslopp och Vatten. En ny dagvattenutredning har tagits fram av Kretslopp och Vatten.

Landeriområdet och Universitetsbiblioteket hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

7. Lokalförvaltningen

Lokalförvaltningen har inga synpunkter på rubricerade detaljplan.

8. Higab

Higab är fastighetsägare till följande fastigheter som bedöms beröras av detaljplanen: Lorensberg 22:1, Lorensberg 9:3. Lorensberg 30:2. Higab påtalade i uppstarten av planarbetet Johanneberg Landeris kulturhistoriska kvalitéer och betydelsen av att den nya detaljplanen tar hänsyn till Landeriet och dess tillhörande parkmiljö. Idag är Landeriet och parken två olika fastigheter men dess historiska koppling gör att dem måste betraktas som en helhet.

I den antikvariska konsekvensbeskrivningen för kulturmiljö som Mats & Arne Arkitektkontor AB tagit fram bedöms den nya detaljplanen innebära mycket stora negativa konsekvenser för upplevelsen och förståelsen av landerimiljöns historiska sammanhang. Den främsta anledningen till det är den tillkommande bebyggelsen i landeriparkens södra del. Higab förstår viljan att finna exploaterbar mark och förtäta i stationsnära lägen men vi menar att den nu föreslagna byggrätten bör utgå alternativt minska i omfattning då nuvarande utformning kommer påverka Landeriet och dess parkmiljö mycket negativt.

Byggrätten i södra delen av Landeriparken och byggrätten för det nya Universitetsbiblioteket verkar starkt påverka vistelsekvaliten i Landeriparken genom att skugga stora delar av parken. I planbeskrivningen finns endast en illustration avseende skuggeffekter i landeriparken, om inte det är gjort så bör en mer omfattande solstudie genomföras för att utreda skuggeffekter och dess påverkan på vistelsekvaliten i Landeriparken. Vidare ser Higab att den tillfartsväg som idag finns till Landeriet via den södra delen av parken försvinner. Vägen fyller idag en viktig funktion för leveranser till Landeriet samt som en framkomlig väg för personer med funktionsnedsättning. När arbetet med station Korsvägen är färdigställt ska Landeriet utvecklas och en utåtriktad och publik verksamhet ska bedrivas, detta innebär att tillgänglighet för besökare och framkomlighet för transporter blir än viktigare.

I den nu föreslagna utvecklingen av gatustråk föreslås eventuellt en ny serviceväg till landeriet, denna vägen är nödvändig för att Landeriet ska kunna försörjas med transporter och vara tillgängligt för alla besökare. Vägen behöver även fungera för tyngre transporter i samband med exempelvis sophantering. En annan fråga är hur åtkomsten för Räddningstjänsten är planerad.

I det nuvarande förslaget blir tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning som kommer från Korsvägen betydligt försämrade. Det är inte tydligt i detaljplanen hur dessa personer tar sig från Korsvägen och upp till Landeriet och parken. Dessa viktiga funktioner måste säkerställas i den nya detaljplanen. Det är även viktigt att den nya

byggnationen vid Götaplatsen inte inskränker eller har en negativ påverkan på Göteborgs Konstmuseum och Göteborgs Stadsteaters verksamheter. Konstmuseet har sin inlastning mot Fågelsången och en tillgänglig entré mot Karin Kavlis plats. Stadsteatern har sitt lastintag mot Karin Kavlis plats. Dessa funktioner måste säkerställas under och efter byggnation.

Kommentar:

För kommentarer angående landeriområdet, se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2. Detaljplanen anger inte exakt utformning av Fågelsången och placering av inlastning m.m. Den möjliggör dock att dessa bibehålls. Avsikten är att befintliga funktioner och tillgänglighet till Stadsteatern och Konstmuseet ska bibehållas, och ett förslag på utformning av Fågelsången och Karin Kavlis plats har tagits fram.

9. Räddningstjänsten

Räddningstjänsten har inget att erinra på föreslagen detaljplaneändring.

10. Förskolenämnden

Det finns en brist på permanenta förskoleplatser i området. Därför ser förskolenämnden att man i detaljplanearbetet behöver undersöka möjligheterna för en förskola inom planen som får närhet till Renströmsparken.

Kommentar:

Det finns inga möjligheter att anlägga en förskola i planområdet, då det inte finns någon möjlighet att anordna tillräckliga friytor.

11. Grundskolenämnden

Det är brist på grundskoleplatser i centrala staden. Det är bra om skolor som lockar barn från hela staden finns i kollektivtrafiknära lägen. Om en grundskola etableras på platsen måste en rimligt stor skolgård vara möjlig. Grundskoleförvaltningen förordar att möjligheten för en treparallellig 7–9-skola utreds innan granskning.

Kommentar:

Det finns ingen möjlighet att anordna skolgård i området, oavsett storlek. Därmed utreds inte möjligheten att anordna en grundskola.

12. Göteborgs Stads Parkering AB

Syftet med detaljplanen är att möjliggöra en utveckling av universitetets fastigheter inom Renströmsparken samt ge stöd för utveckling av Landeriet och landeriparken. Detaljplanen omfattar även Gösta Rahmns parkeringshus, som ägs av Parkeringsbolaget. Eftersom ingen mobilitets- och parkeringsutredning ännu är genomförd har bolaget inte möjlighet att bedöma parkeringsbehovet utifrån planhandlingarna. Bolaget utgår därför i sitt yttrande från det behov av parkering som idag tillgodoses av parkeringshuset Gösta Rahmn samt från den övergripande målsättning som finns gällande mobilitet och parkering för evenemangsområdet enligt stadens parkeringspolicy.

Parkeringsbolaget konstaterar att de nuvarande parkeringsplatserna i Gösta Rahmns parkeringshus behöver ersättas för att bibehålla god tillgänglighet till evenemangsområdet samt för att hantera parkeringsbehovet för de som bor i området. I det fall att gatuparkering, som idag fungerar som boendeparkering, på Johannebergsgatan försvinner behöver dessa också ersättas. Här finns därmed en möjlighet att göra en förflyttning av parkering från gatumark till parkeringshus i det fall att parkeringarna utökas i parkeringsanläggningen. Utöver detta behöver parkeringsbehovet som uppkommer av den nya verksamheten dessutom hanteras.

Det är viktigt att en mobilitets- och parkeringsutredning genomförs i det fortsatta planarbetet och att denna tar hänsyn till och bedömer framtida behov för såväl tillkommande verksamheter som för boende och besökare till evenemangsområdet.

Kommentar:

Parkeringsbolaget och Akademiska Hus avser ersätta samtliga parkeringar i befintligt garage genom att anlägga ett nytt parkeringsgarage under mark, och eventuellt kommer det även finnas möjlighet att förflytta boendeparkeringar från gatan till det nya parkeringsgaraget. Detaljplanen möjliggör detta.

En mobilitets- och parkeringsutredning har tagits fram.

13. Göteborg Energi Nät AB

Göteborg Energi Nät AB äger många anläggningar inom området för detaljplanen och i anslutning till detaljplanen, kablar, styrkablar, kabelskåp och transformatorstationer. Exploateringen kommer att innebära att många av de befintliga anläggningarna måste flyttas till nya lägen eller rivras. Detaljplanen kommer innebära också att ett nytt ledningsnät och ny transformatorstation måste byggas till. Planen måste innehålla tre E-område 6x8m stora för två befintliga transformatorstationer samt en ny transformatorstation. Förutsättningen för läget för transformatorstationer är att markområdet är permanent lättåtkomligt för en stor lastbil med kran, som kan ha utrustning för att mäta fram fel på elektriska anläggningar eller från vilken man ska lyfta ut och in tung elektrisk utrustning. Markområdet måste också vara fritt från vatten- och avloppsledningar etc. Verksamheter runt nätstationerna i en radie av drygt 5m (gäller också våningen ovan) kommer att begränsas av förhöjt magnetfält vilket skall framgå av detaljplanen och plankartan. Det blir förhöjda magnetfält värden även efter magnetfältreducerande åtgärder som låga transformatoranslutningar och inplåtning av väggar och tak (golvet skall ej inplåtas). Stationerna ska inte kunna översvämmas vid ett betydande skyfall. För befintliga och nya elanläggningar inom kvartersmark skall ledningsrätt upplåtas.

Kommentar:

Nya lägen för transformatorstationerna har säkerställts. En station placeras vid parkeringen på Gösta Rahms gata, medan den andra, som främst serverar Stadsteatern, placeras på parkeringen bakom Stadsteatern.

14. Göteborg Energi Fjärrvärme

Det bör säkerställas att plats finns i Olof Wijksgatan för ev. ledningsomläggning av fjärrvärmeledningar i samband med byggnationen av Västlänkens uppgång vid korsningen Olof Wijksgatan/Johannebergsgatan. I övrigt inget att erinra.

Kommentar:

Trafikverket ansvarar för projektering och eventuell flytt av fjärrvärmeledningar i samband med byggnationen av Västlänkens uppgång. Ett u-område har lagts in i plankartan som säkerställer plats för bland annat fjärrvärmeledningar.

15. Göteborg Energi Fjärrkyla

Vi önskar planstöd med u-område för våra fjärrkylaledningar inom planområdet. Strax norr om de nya byggrätterna och mellan den nya gatan (Johannebergsgatan/Lundgresgatan) och Korsvägen, är vi i behov av ett u-område för att säkra tillträde för framtida fjärrkylaledningar till kunder vid korsvägen.

Kommentar:

Befintliga ledningar i norra delen av planområdet hamnar i konflikt med planerad byggrätt och måste därför flyttas ut mot gatan och gå runt byggnaden och vidare söderut i Fågelsången. Detta hanteras i detaljprojekteringen.

16. Göteborg Energi Gasnät AB

GEGAB har driftsatta gasledningar i Johannebergsgatan Gösta Rahmns, gata, Södra vägen och längs Lundgrens trappor. Dessa måste beaktas vid projektering och genomförande. Gasledningarna längs Södra vägen vid Korsvägen kommer att läggas om i samband med bygget av den nya stationen. Göteborg Energis ”Bestämmelser vid markarbeten” ska följas.

Kommentar:

Informationen läggs in i planbeskrivningen.

17. Göteborg Energi GothNet AB

Inom planområdet har Göteborg Energi GothNet AB befintliga ledningar och kanalisation som måste beaktas och hanteras inom planen. Dessa är redovisade på samlingskartan. Vi är intresserade av att delta i kommande projektering för att tillgodose behovet av fibertjänster inom planen och bevaka vad som behöver göras med befintligheterna.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

Statliga och regionala myndigheter m.fl.**18. Länsstyrelsen****Länsstyrelsens samlade bedömning**

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen byggnation i landeriparken innebär en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Att utveckla landeriparken i övrigt är möjligt men ett förslag på en sådan utveckling behöver grunda sig i befintliga kulturmiljövärden på platsen. Landeriparken utgör också en fornlämning inklusive dess fornlämningsområde som behöver hanteras i föreslagen utveckling av parken. Länsstyrelsen vill vidare framhålla att det stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet som detaljplaneförslaget grundar sig på saknar ett kulturmiljöperspektiv, vilket vi också påtalat inom ramen för den processen.

Förutom kulturmiljön behöver dagvatten och översvämning till följd av skyfall hanteras i planen. Anpassningar behöver också ske till riksintresset Västlänken. Säkerställande av de krav på översvämningsnivå som finns inom projektet Västlänken behöver hanteras för stationsentrén då denna inte finns med i järnvägsplanen. Ni behöver redogöra för miljö kvalitetsnormer för vatten. Geotekniken behöver också utredas mer. Slutligen behöver ni se över miljökonsekvensbeskrivningens överensstämmelse med miljöbalkens krav.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör hälsa / säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion, riksintresse och miljö kvalitetsnormer

måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande inte skall prövas av Länsstyrelsen.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder redovisar Länsstyrelsens synpunkter vilka ska uppfyllas för att det antagna planförslaget inte ska riskera överprövning. Råd och synpunkter handlar om anvisningar för att planförslaget ska uppfylla lagstiftningens krav.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Enligt 11 kap. 10 § ska Länsstyrelsen överpröva kommunens antagandebeslut av en plan eller områdesbestämmelser om dessa kan antas strida mot någon av de fem prövningsgrunderna.

Riksintresse

Kulturmiljövård, Göteborgs innerstad (O 2:1-5)

Landerierna är utmärkande för kulturmiljöer för Göteborg och har få motsvarigheter på nationell nivå. Landerierna är kulturmiljöer som är samtida med Göteborgs tidigaste historia och Göteborgs anläggande. Som en konsekvens av stadens utvidgande i början på 1900-talet revs många landerimiljöer. Johannebergs landeri är därför en av få bevarade landerimiljöer med tillhörande parkområde som finns kvar och är därmed unik i sitt slag.

En antikvarisk konsekvensbeskrivning för detaljplanens påverkan på kulturmiljö har sammanställts av Mats & Arne arkitektkontor på uppdrag av Göteborgs stad. Konsekvensbeskrivningen bedömer att föreslagen exploatering i södra delen av landeriparken kommer medföra mycket stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. Länsstyrelsen instämmer i de bedömningar som gjorts i denna. Länsstyrelsen bedömer med utgångspunkt i framtaget underlag att föreslagen exploatering och ingrepp i landeriparken medför en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Landeriet utgörs av såväl byggnaden som tillhörande park/trädgårdsområde vilka är beroende av varandra för att förmedla en förståelse av landerimiljön. Föreslagen exploatering i parkområdet tar en stor del av parken i anspråk och medför att förståelsen och läsbarheten av landerimiljön kraftigt försvåras för all framtid.

Johannebergs landeri är även en registrerad fornlämning (RAÄ Göteborg 500) som därmed har ett starkt lagskydd genom kulturmiljölagens bestämmelser. Utöver den fysiska lämningen tillkommer också ett så stort område kring fornlämningen som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde och har samma lagskydd som själv fornlämningen. Utöver den mycket stora visuella effekt som planförslaget bedöms leda till i landeriparken så kommer det även medföra ett fysiskt ingrepp i fornlämningen som orsakar irreversibla skador.

Ni anger att Planen ska ta tillvara på kulturhistoriskt värdefulla byggnader och platser, samtidigt som avvägningar behöver göras för att möjliggöra en utveckling av området i enlighet med de övergripande målen. Länsstyrelsen vill vara tydlig med att en avvägning mellan dessa mål och riksintresset för kulturmiljövård inte är möjligt. Riksintresset ska skyddas mot påtaglig skada, vilket vi inte anser att föreliggande förslag gör.

Med föreslagen exploatering (B1CS) i parkområdet bedömer Länsstyrelsen att planförslaget inte kan tillgodose riksintresse för kulturmiljövård oavsett utförande och storlek. Därmed är denna exploatering i parkområdet inte genomförbar. Huruvida trappor/gångar för att utveckla parken är möjliga och på vilket sätt, behöver studeras vidare och säkerställande av parkens värden i planen är nödvändigt. Som utgångspunkt för utveckling av parken hänvisar vi till Göteborgs stadsmuseum som har tagit fram underlag som redogör för åtgärder som syftar till att förstärka och utveckla landerimiljön. Göteborgs stadsmuseum har också tagit fram en övergripande handlingsplan för alla landerier i staden i syfte att stärka denna typ av utmärkande kulturmiljöer för Göteborg. I samband med utvecklingen av parken behöver en föreslagen skyfallsyta hanteras ur ett kulturmiljöperspektiv.

Kommunikation-Västlänken

Anpassningar av planen behöver ske för riksintresset för kommunikation, Västlänkens behov. Länsstyrelsen hänvisar till Trafikverkets yttrande i sin helhet (daterat 2019-01-17) som bifogas.

Hälsa och säkerhet

Översvämning/Skyfall

En skyfallsutredning är genomförd. Den utgår ifrån dimensionerande scenarion och krav enligt TÖP (100 årsregn). I korsningen Olof Wijksgatan och Johannebergsgatan ska nedgång till hållplats för tåg anläggas. Enligt skyfallsutredningen finns här en flödesväg som är viktig att bibehålla, nedgången får inte hindra denna flödesväg och byggnationen får inte förändra lutningsförhållandena. Det är bra att denna skyfallsutredning är genomförd. Länsstyrelsen vill dock upplysa om vikten av att denna stationsentré inte heller ska påverkas negativt av flödet. Denna öppning är en del av Västlänken och ska utformas med hänsyn till dimensionerande regn för översvämningssäkring enligt järnvägsplanen för Västlänken. Alla öppningar till Västlänken ska enligt järnvägsplanen ha en marginal på minst 0,5 meter över bedömd vattennivå som en regnvolym på 180 mm på två timmar ger. Eftersom denna öppning inte omfattas av järnvägsplanen är det Länsstyrelsens uppfattning att öppningen måste översvämningssäkras i denna aktuella detaljplan. Hur detta säkerställs måste framgå av planhandlingarna.

Geoteknik

Ni behöver säkerställa att den översiktliga stabilitetsutredningen omfattar hela planområdet. Vidare behöver ni redovisa er bedömning av stabiliteten för det som detaljplanen medger. Se vidare i yttrande från SGI daterat 2019-01-29, som bifogas.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

Vatten

En förstudie med fokus på dagvatten har tagits fram. Denna behöver fördjupas till granskningen så att föroreningshalter och flöden före och efter exploatering framgår. Planerade dagvattenlösningar ska beskrivas och planens inverkan på miljökvalitetsnormer för vatten i berörd recipient ska framgå av utredningen och sammanfattas i planbeskrivningen. För att inte orsaka översvämningar eller ökad breddning till Mölndalsån bör fördröjningsmagasin utöver Göteborgs Stads generella krav på fördröjning anläggas vid behov. Det är viktigt att hantera dessa placeringar med hänsyn till kulturmiljön i området.

Råd enligt PBL och MB

Enligt 5 kap 14 § PBL är en av Länsstyrelsens uppgifter under samrådet att särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kapitlet PBL och bestämmelserna i lagen i övrigt om det behövs från allmän synpunkt.

Överensstämmelse med Översiktsplanen och stadsutvecklingsprogrammet

Göteborgs Stads översiktsplan 2009 anger en pågående markanvändning för området "bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor". Länsstyrelsen kan inte se att förslaget ur denna aspekt strider emot gällande översiktsplan. Däremot står det exempelvis i Översiktsplanen att "*I områden av riksintresse för kulturmiljövården ska särskild hänsyn tas så att värdena inte skadas eller bebyggelsemiljöerna förvanskas*" (sid 10 del 1) Vidare står "*I en alltmer tätbebyggd stad finns det ännu mer behov av att lyfta fram de här miljöerna (kulturmiljöerna) samt minska eller mildra ingreppen i kulturmiljön. För att slå vakt om våra kulturmiljöer krävs att vi aktivt använder planeringens olika verktyg för att öka medvetenheten om dessa och värnar dem som oersättliga resurser och inspirationskällor*" (sid 95 del 1). Just dessa delar av Översiktsplanen kan vi inte se harmonierar med nuvarande utformning av detaljplanen.

I planhandlingarna anges att planområdet utvecklas efter målen i Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet (Förslag till stadsutvecklingsprogram 1.0). Länsstyrelsen deltog i samrådet för detta program och kunde då konstatera att handlingen inte hade riksintresset för kulturmiljövård som utgångspunkt, vilket är en stor brist. Det medför också att förslag kopplade till målen i stadsutvecklingsprogrammet inte tar avstamp i värden för riksintresset för kulturmiljövård, som aktuell detaljplan delvis är ett exempel på. I vårt yttrande framförde vi följande: "*Länsstyrelsen vill göra Göteborgs stad uppmärksam på att ytterligare påverkan på riksintresset kulturmiljö genom kumulativa effekter kan innebära en påtaglig skada. Stora delar av programområdet omfattar riksintresse för kulturmiljö och beskrivningen av dess värde och uttrycken för riksintresset behöver ingå som en självklar grund för stadsutvecklingen i området.*"

Kulturmiljö

Artisten

Artisten har bedömts ha kulturhistoriska och arkitektoniska värden och försetts med k1-bestämmelse. Vi anser även att byggnaden ska skyddas med rivningsförbud.

Universitetsbiblioteket

I den antikvariska konsekvensbeskrivningen bedöms en eventuell rivning av Universitetsbiblioteket medföra mycket stor konsekvens. UB uppfördes på 1950-talet efter ritningar från 1940-talet. Byggnaden har inslag av klassicerande stilelement och är resultatet av en arkitekttävling som utlystes 1939. Byggnadens arkitektur- och kulturhistoriska värden har inte närmare utretts. Ett sådant vägledande underlag bör tas fram i samband med den fortsatta planprocessen.

Förorenad mark

Planområdet ligger i huvudsak i parkmark och befintliga gator, inga förväntade föroreningar finns inom området förutom eventuella föroreningar i gatorna. Skulle markföroreningar påträffas vid exploateringen får detta anmälas till tillsynsmyndigheten (Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad).

Bostäder

Vi avstyrker helt förslaget att lägga bostäder i landeriparken. Om ni vid omarbetning av förslaget vill föreslå bostäder på annan plats inom planområdet så behöver buller- och luftutredning utföras.

Dagvatten och dikningsföretag

Länsstyrelsen bedömer det som mycket angeläget att dagvatten i så hög grad som möjligt utformas och ansluts till separata dagvattenledningar för att minska risken för breddning av avloppsvatten till Mölndalsån och till Göta älv. Om skada på dikningsföretaget riskeras på grund av ökat flöde i Mölndalsån ska omprövning av dikningsföretaget ske. Information om andra alternativa hanteringar av markavvattningsföretag finns bland annat i Miljösamverkan Sveriges rapport 2015:2 Markavvattningsföretag, vägledning för tillsyn, omprövning och avveckling.

Koppling till miljömålen

Länsstyrelsen anser att den fysiska planeringen utgör ett viktigt verktyg för att uppnå miljömålen. PBL (2010:900) är direkt knuten till miljöbalken, enligt dess 2 kap 2 §. Miljömålen ska enligt miljöbalkspropositionen (1997/98:45) vara vägledande vid tillämpningen av miljöbalken. En översiktlig redovisning av miljömål på olika nivåer, det nuvarande miljötillståndet och planinnehållets förhållande till detta beskrivs i detaljplanen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Ni har tagit fram en Antikvarisk konsekvensbeskrivning för kulturmiljö 2018-11-23 som utgör er miljökonsekvensbeskrivning i ärendet. Ur kulturmiljösynpunkt håller handlingen en hög kvalitet och avgränsningen av kulturmiljöfrågan har vi inget att invända emot. Ni behöver dock se över hur miljökonsekvensbeskrivningen stämmer överens med 6 kap 11 § miljöbalken. Exempelvis finns ingen redovisning av olika alternativ eller redogörelse om planerad uppföljning.

Synpunkter enligt annan lagstiftning

Kulturmiljölagen

Åtgärder som berör fornlämningar inklusive deras fornlämningsområden och som riskerar att ändra eller skada fornlämningar kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen. Därmed behöver arkeologiska frågor hanteras i samband med utveckling av landeriparken.

Biotopskydd

Länsstyrelsens tidigare besked om att allén längs med Artistens södra fasad inte omfattas av biotopskyddet gäller inte längre. Ny rättspraxis i frågan har uppstått efter dom i Mark- och miljööverdomstolen 2018-06-21, M 11539- 17. I denna dom fastläs det att träden behöver påverka den befintliga bebyggelsen negativt eller utgöra ett hinder för fortsatt ändamålsenligt nyttjande av bebyggelsen för att den ska betraktas vara *i omedelbar anslutning av bebyggelse*. Nya ledningsdragningar som det rör sig om i detta fallet omfattas därmed inte av definitionen för befintlig bebyggelse. Göteborgs stad behöver därför i god tid innan detaljplanen översänds till Länsstyrelsen för granskning inkomma med en ansökan om biotopskyddsdispens för de aktuella träden. Av ansökan behöver det framgå vilka särskilda skäl som är tillämpbara för att motivera en dispens samt varför inte detaljplanen kan anpassas för att bevara den befintliga allén.

Vattenverksamhet

Ledningar kan bitvis komma att förläggas på 11 meters markdjup. Om grundvattenbortledning krävs i bygg eller driftsskede vill vi informera om att åtgärder som kan innebära bortledning av grundvatten innebär en vattenverksamhet som regleras i 11 kap miljöbalken. Bortledning av grundvatten är tillståndspliktig om det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning. Samråd har hållits om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning i samband med möte om behovsbedömningen 2018-06-08.

Kommentar:

Landeriparken och Universitetsbiblioteket hanteras i detaljplan för Universitetet i Renströmsparken, del 2, se kommentar på sida 2 angående delning av detaljplan.

Planbestämmelse angående skyfall med avseende på Västlänkens entré har införts. Markhöjder för allmän plats har införts i plankartan. För Olof Wijksgatan har befintliga markhöjder fastställts för att säkerställa avrinningsvägen.

En ny geoteknisk utredning har tagits fram.

En ny dagvattenutredning har tagits fram, med förslag på fördröjning, rening och bedömning av påverkan på MKN vatten.

Rivningsförbud har införts för Artisten.

Miljökonsekvensbeskrivningen har kompletterats för att överensstämma med 6 kap. 11 § miljöbalken.

Att några av alléträden behöver tas bort beror på utbyggnaden av Västlänkens entré och inte på ledningsdragningar. Det anges ett u-område i alléns sträckning. Detta u-område finns även i den laga kraft-vunna detaljplanen för Västlänken, station Korsvägens västra uppgång, och det finns en befintlig ledningsrätt. Trafikverket har i april 2019 skickat in ansökan om biotopskyddsdispens för de alléträd som påverkas av Västlänkens entrébyggnation. Övrig planerad byggnation inom planområdet bedöms inte påverka allén.

19. Trafikverket

Trafikverket behöver ett luftintag om 6 kvm för plattformen och uppgången söder om parkeringen längs med Olof Wijksgatan och vill att det framgår av plankartan. Se bifogad situationsplan. Själva luftintaget bär få en användningsbeteckning som teknisk anläggning med bygg rätt för att utföra konstruktionerna för luftintaget. Förslaget på placering av T2-området norr om Fågelsången inom fastigheten Lorensberg 24:3 som ger tillgänglighet för ventilationsanläggning har Trafikverket inte sett tidigare. Placering av ventilationsanläggning tillhörande järnvägsanläggningen är enligt Järnvägsplan för Västlänken placerad söder om Fågelsången. Trafikverket har inte gjort någon ändring av järnvägsplanen som stödjer förslaget. Innan en förändring som denna kan göras behöver placeringen utredas för att se om den över huvud taget är tekniskt möjlig och vad det ger för konsekvenser i övrigt. Trafikverket önskar en Lanternin med placering på den lilla torgytan utanför bygggrätten och uppgången för Västlänken invid Johannebergs gata för att få in mer ljus. Tanken med Lanterninen är att man ska kunna följa ljusets riktning i

uppgången. Trafikverket har noterat att det saknas markhöjder på plankartorna. På plankartorna står ”angivet nollplan”. Är det detsamma som Stadens nollplan? Plankarta ett visar ovan mark och plankarta två visar under mark. Trafikverket önskar ett förtydligande på innebörden av att användningsgränsen (T2) och egenskapsgränsen (t1) har olika placering. Att Trafikverket får tillgång till de tillfälliga ytorna som söks via polis-tillstånd är en förutsättning för att byggnationen ska kunna genomföras. Trafikverket anser därför att Trafikkontoret inte bör återöppna sin vetorätt vid tillfälle. (Planbeskrivningen s.40). Åberopas vetorätten kommer byggnationen inte kunna genomföras. Som det ser ut är inte alla frågor utredda när det gäller anpassningen till projekt Västlänken. Detaljfrågorna kring synkroniseringen bör kanske stämmas av vid ett särskilt möte mellan planarkitekten och projekt Västlänken.

Kommentar:

Synpunkterna har stämts av med projekt Västlänken och nödvändiga anpassningar har införts. Markhöjder för allmän plats har införts. Synpunkten angående vetorätt har vidarebefordrats till trafikkontoret. Eventuella lanterniner i landeriparken hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar på sida 2 om delning av detaljplan.

20. Statens Geotekniska Institut

Den översiktliga stabilitetsutredningen redovisar att stabiliteten är tillfredställande för befintliga förhållanden. Vi saknar dock en bedömning av stabiliteten för planerade förhållanden.

SGI ser från geoteknisk synvinkel att planläggning är möjlig förutsatt att ovanstående synpunkter beaktas i det fortsatta planarbetet. Krävs det åtgärder eller restriktioner ska dessa på ett plantekniskt godtagbart sätt säkerställas i planen.

Kommentar:

En ny geoteknisk utredning har tagits fram.

21. Västtrafik AB

Västtrafik har tagit del av ovan nämnda handling. Västtrafik ställer sig positiva till planförslaget. Det är viktigt att staden förtäts i anslutning till god kollektivtrafik och planområdet kommer att få ett av regionens bästa läge i samband med att Västlänkens station Korsvägen öppnas. Vi vill påminna om vikten av att västra uppgången till Station Korsvägen får en tydlig entré som upplevs offentlig välkomnande och öppen för alla. Det finns alltid en risk att entréer till tunnelbanor i byggnader upplevs slutna och lite ”privata”. Den föreslagna förbindelsen mellan Lundgrensgatan och Johannebergsgatan ger goda förutsättningar för mer rörelse i anslutning till Västra uppgången vilket skapar mer trygghet. Vi ser fram emot att ta del av det fortsatta arbetet med gestaltning av gaturummet. Vi har inga intentioner att trafikera gatan med busstrafik men den utgör en viktig länk till kollektivtrafiken. Det är också positivt att biblioteket får möjlighet att bygga i anslutning till Korsvägen då det skapar en entré till universitetsområdet från hållplatsområdet som idag saknas på platsen. Västtrafik har inget att invända emot den föreslagna planen.

Kommentar:

Västlänkens uppgång kommer att få väl tilltagna entréer både mot Johannebergsgatan och Gösta Rahms gata. Utanför entrén mot Gösta Rahms gata kommer en öppen mindre torgyta att skapas. Övriga synpunkter noteras.

22. Skanova AB

Skanova AB har tagit del av ovanstående planförslag. Skanova anläggningar inom och i anslutning till planområdet redovisas på karta nedan. Ledningar utmed Södra Vägen som tangerar området är av särskild vikt och särskilt hänsyn bör tas till dessa. Eventuella undanflyttningar som krävs bekostas av exploatören.

Kommentar:

Synpunkterna noteras.

Lantmäterimyndigheten

Lantmäteriet har ett antal detaljerade synpunkter på formuleringar och planbeskrivningen och utformning av plankarta.

Kommentar:

Planhandlingarna justeras i enlighet med synpunkterna.

Sakägare

Sakägare i form av bolag, myndigheter, föreningar etc. har namngivits. Personnamn har inte skrivits ut, utan skrivs som "fastighetsägare" för att möjliggöra att utlåtandet publiceras på kommunens hemsida. Uppgifter om personnamn som är kopplade till yttrandena finns på Stadsbyggnadskontoret.

23. BRF Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Parkering.

24. BRF Näckrosen

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Parkering.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Föreningen anser det positivt att gamla Hovrätten och parkmiljön runt denna skyddas i detaljplanen.

Föreningen framför en oro kring den stora mängden byggarbeten som kommer pågå i närområdet under lång tid framöver, och pekar exempelvis på det pågående bygget av Humanisten där en stor gräsyta tagits i anspråk under flera år.

Kommentar:

Ett flertal större projekt pågår och är planerade i området och det kommer precis som föreningen påpekar innebära en påverkan på boende i området under flera år framåt. Tidplaner för byggnation och etableringsplatser och påverkan under byggtid är frågor som dock inte hanteras i detaljplan. Gemensam planeringen av kommande byggnationer kommer ske mellan staden, Trafikverket och Akademiska Hus, för att området ska kunna fungera under byggtiden. Trafikverket informerar därutöver löpande om kommande arbeten för Västlänkens uppgång.

Notera att befintlig etableringsplats för bygget av Humanisten är privat mark som ägs av Akademiska Hus, där staden alltså inte har någon rådighet. Gräsytan är i dagsläget inte allmän park, även om det på plats uppfattas så.

25. BRF Lorensberg 33:1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för universitetsbiblioteket.

Bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende

26. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för universitetsbiblioteket.

27. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boende framför kritik över den arkitektoniska utformningen av föreslagen nybyggnation mot Götaplatsen.

Kommentar:

Angående byggnationen vid dagens parkeringshus, d.v.s. ”Nya Konst”, anser stadsbyggnadskontoret att föreslagen gestaltning innebär ett positivt tillskott till Götaplatsen, och att byggnaden är väl inpassad med omkringliggande kulturmiljövärden. Notera dock att det endast är ett förslag. Slutlig bedömning görs vid bygglov. Planbestämmelse angående gestaltning har införts för att säkra att hänsyn tas till kulturmiljövärden vid bygglovsskedet.

28. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling.

29. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Parkering.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boenden anser att planen på det stora hela är positiv, med undantag för planerad gatukoppling samt den trottoar som tar befintlig boendeparkering i anspråk.

30. Boende på Lundgrens Trappor 4

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boenden anser att planen präglas av många goda idéer som ligger i linje med de grundläggande målen att öppna området för allmänheten och förstärka de stråk som finns, inte minst en tydligare linje mellan Götaplatsen och Humanisten. En plan för ett nytt universitetsbibliotek skulle säkerligen också kunna bidra positivt till den akademiska miljön liksom den nya byggnaden mot Götaplatsen skulle kunna bidra till en större rumskänsla för denna viktiga plats.

31. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för Universitetsbiblioteket.

Den boende har även skickat in synpunkter i enlighet med Föreningen Trädplans yttrande.

32. Boende på Johannebergsgatan 34

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för Universitetsbiblioteket, Parkering.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Den boende framför en omfattande beskrivning av befintliga kultur- och naturvärden i området omkring Renströmsparken, och understryker vikten av att förhålla sig till platsens historia och av att ta fram ett planförslag som tar hänsyn till dessa värden. Den boende framför även att befintliga promenad- och cykelstråk i området inte bör förändras.

Vidare framförs att föreslaget bevarande av gamla Hovrätten och landeribyggnaderna är positivt, och att det för dessa båda kulturmiljöer arbetas fram särskilda gestaltungsprogram för framtida bevarande- och restaureringsinsatser interiört och exteriört, inklusive dess omgivningar, med stöd av sakkunnig expertis. Därutöver framför den boende att restaureringen av Asplunds Göteborgska rådhus skulle kunna stå som vägledande exempel. Den boende förutsätter vidare att det i detaljplanen införs tydliga bevarandebestämmelser för de båda byggnaderna med omgivningar. Valet av användning/nyttjande bör också anpassas till de båda byggnadernas förutsättningar för att undvika olyckliga kollisioner mellan bevarande och förnyelse.

Vad gäller nybyggnationen längs Johannebergsgatan och mot Götaplatsen, önskar den boende även peka på behovet av en skalmässig anpassning av de båda byggnaderna till områdets befintliga förutsättningar och att frågan om dess form och gestaltning ägnas vederbörlig omsorg, och pekar på nybyggnaden som gjorts i anslutning till Carlanderska sjukhuset som möjlig inspiration.

Vidare önskar den boende hänvisa till de synpunkter som framförts i det samrådsyttrande som lämnats av de boende på Johannebergsgatan 16-22 (yttrande 52).

Kommentar:

Gång- och cykelstråket som löper mellan Carlandersplatsen, genom Renströmsparken och Fågelsången, Götaplatsen och vidare norrut kommer behållas.

Gamla Hovrätten och landeribyggnaderna hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar om delning av detaljplan på sida 2.

Utformningen av de nya byggnaderna inom Artisten-kvarteret har varit en av huvudfrågorna i planarbetet. Frågor som fasadutformning och volymer hanteras genom planbestämmelser, och ska säkerställa att nybyggnationen anpassas i karaktär och kvalitet till omkringliggande byggnader.

33. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubrikerna: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boende anser att informationen angående samrådsmötet som hölls i januari 2019 var bristfällig, och att enbart annonsera i dagstidning inte är tillräckligt.

Kommentar:

Information om samråd av detaljplanen skedde genom brevutskick till fastighetsägare i området. För adressen Eklandagatan 1 skedde utskick till bostadsrättsföreningen BRF Lorensberg 33:1. I utskicket ombads fastighetsägare meddela hyresgäster, inneboende, eller ny ägare etc. om handlingarna. Därutöver skedde kungörelse i GP. I den fortsatta planprocessen kommer information skickas även direkt till de som har yttrat sig under samrådet.

34. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

35. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

36. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Parkering.

37. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

38. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

39. Boende på Lundgrens trappor 4

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

40. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

41. Boende på Johannebergsgatan 34

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Utökad bygggrätt för Universitetsbiblioteket.

42. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

43. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Parkering.

44. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

45. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken.

46. Boende på Lundgrens trappor (inget gatunummer angivet)

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken, Utökad bygggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Den boende anser att det som är bra i planen är nybyggnationen av konstfakulteten som blir ett fint blickfång från Götaplatsen och utmed Fågelsången. Ett ytterligare tillskott till institutionsmiljön utmed fågelsången upp till Humanisten i Renströmsparken.

Den boende framför att utöver träden i landeriparken, så är det viktigt att i möjligaste mån även bevara de gamla vuxna träden längs Johannebergsgatan och Olof Wijksgatan. Johannebergsgatan och Olof Wijksgatan är det viktigt att behålla de gamla uppvuxna träden.

Den boende tror inte på visionen om att ett ”cityuniversitet” kommer att brukas av många olika typer av människor utan i stort sett bara av studenter och verksamma.

Kommentar:

Byggnationen av Västlänkens entré vid Olof Wijksgatan som kommer påverka ett antal av träden längs gatan. Planbestämmelser anger att dessa träd ska flyttas eller ersättas.

Övriga synpunkter noteras.

47. Boende på Johannebergsgatan 32A

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad bygggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Den boende menar att planförslaget endast fokuserar på Västlänkens behov av uppgång samt Universitetets behov av nya lokaler, och inte tar hänsyn till de som bor och arbetar i området. Det framförs att en mer omfattande och inkluderande samrådsprocess borde ha genomförts, där representanter för de boende kunna medverka löpande vid framtagandet av planförslaget.

Vad gäller nybyggnationen mot Götaplatsen framför den boende vikten av en utmärkt arkitektonisk utformning för att anpassa den till befintliga byggnaderna Konstmuséet, Konserthuset och Stadsteatern.

Den boende ifrågasätter rivningen av gamla Flickläroverket, i en tid när samhället allt mer inriktas på att hushålla med resurser. Att då riva en fullt fungerande byggnad och ersätta den med ny byggnad förefaller vara ett resursslöseri av stora mått. Akademiska Hus som är ett samhällsägt företag borde väl också omfattas av värderingar som innebär att bidra till ett resurssnålt samhälle.

Kommentar:

Samrådsprocessen har genomförts i enlighet med kraven i Plan- och bygglagen och med stadens rutiner. Planprocessen ger möjlighet till att ge synpunkter under flera skeden under planarbetets gång, varav samrådet är första steget. För aktuellt område har detaljplannearbetet även föregåtts av ett så kallat stadsutvecklingsprogram, ”Stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet”, där en omfattande medborgardialog med boende, fastighetsägare och verksamma genomfördes år 2014 till 2016, med dialogmöten, workshops, informationsmöten, enkäter samt en samrådsremiss.

Utformningen av den nya byggnaden mot Götaplatsen har varit en av huvudfrågorna i planarbetet. Planbestämmelse anger att nybyggnationen ska anpassas i kulör, karaktär och kvalité till omkringliggande byggnader.

Stadsbyggnadskontoret har gjort en avvägning mellan att behålla gamla Flickläroverket genom rivningsförbud, mot att möjliggöra en utveckling av Universitetets verksamhet och att kunna integrera Västlänkens entré i byggnaden. Ett mål är även att möjliggöra för lokaler i bottenvåningen längs med Johannebergsgatan för att skapa ett mer stadsmässigt aktivt stråk, som aktiverar stråket mellan Västlänkens uppgång och Berzeliigatan/Götaplatsen. Ekonomin i nybyggnationen är en fråga för fastighetsägaren, i detta fallet Akademiska Hus.

48. Boende på Johannebergsgatan 30

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Parkering.

49. Boende på Lundgrensgatan 2

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

50. Boende på Johannebergsgatan 32A

Boende är djupt oroad över hur Göteborgs stad behandlar stadens träd, med anledning av trädens stora värden ur klimatsynpunkt, bland annat avseende koldioxidutsläpp, luftföroreningar och översvämningshantering. Den boende menar att staden borde ta mer hänsyn till träd vid nybyggnation av bebyggelse och infrastruktur.

Den boende ansluter sig även till Föreningen Trädplans yttrande (yttrande 63).

Kommentar:

I enlighet med stadens rutiner för kompensationsåtgärder ska träd som är på stadens mark kompenseras. I aktuell detaljplan, d.v.s. del 1, finns träd framförallt längs Olof Wijksgatan utmed Artistens fasad. Dessa är biotopskyddade, men några av dem kommer att påverkas vid byggandet av tunneln som leder fram till Västlänkens västra uppgång. Planbestämmelse anger att dessa träd ska flyttas eller ersättas.

51. Boende på Eklandagatan 1

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad bygggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boenden har inget att anmärka gällande de delar av förslaget som berör det så kallade Artistenkvarteret.

52. Boende på Johannebergsgatan 16

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

Övriga**53. Boende på Samuel Bagges väg 2**

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

54. Boende på Lundgrensgatan 12

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

55. Boende på Lundgrensgatan 16

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Parkering.

56. Skrivelse utan angiven adress

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

57. Skrivelse utan angiven adress

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Exploatering i landeriparken.

58. Boende på Olof Wijksgatan 2A och 2B

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad bygggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Boende framför att om stadens ambitioner, om ett väsentligt ökande antal cyklister, förverkligas kommer det att krävas ett stort antal ”parkeringsplatser” för cyklar. Detta måste lösas på ett estetiskt tilltalande sätt.

Kommentar:

Detaljplanen möjliggör för cykelparkering både på kvartersmark och allmän plats, men hanterar inte hur detta ska lösas i detalj. Cykelparkeringen ska täcka både Universitets och Västlänkens västra uppgångs behov.

59. Boende på Lundgrensgatan 4

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

60. BRF Carlandersplatsen 123

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för Universitetsbiblioteket, Parkering.

61. Skrivelse utan angiven adress

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver ovan framförs även synpunkter så som:

Den boende menar att Universitetsbiblioteket är en felskrivning, då byggnaden inrymmer Humanistiska biblioteket. Biblioteket är ett av 7 bibliotek som tillsammans bildar universitetsbiblioteket (UB).

Den boende framför detaljerade synpunkter om Universitetsbibliotekets befintliga utformning och kulturhistoriska värden, och ifrågasätter att den gamla delen ska rivas, då den nyare delen förefaller vara i betydligt värre skick än den gamla.

Kommentar:

Se kommentar om delning av detaljplan på sida 2.

62. Kommittén för Stadskulturparken Näckrosdammen

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling, Exploatering i landeriparken, Utökad byggrätt för Universitetsbiblioteket.

Utöver vad Kommittén framför angående dess tveksamheter gällande gatukopplingen, exploateringen i landeriparken och nybyggnationen av Universitetsbiblioteket, framförs även synpunkter såsom:

Som kommittén konstaterade i samband med samrådet kring stadsutvecklingsprogrammet 2016 är det glädjande att se att stadsbyggnadskontoret arbetar för en kvalitativ utveckling av miljöerna väster om Korsvägen och att detaljplanen i många avseenden strävar efter att säkerställa de kvaliteter och den betydelse som parkområdet och kulturmiljön runt Näckrosdammen har för kringboende, verksamma, studenter och besökare. Det är en styrka att en särskild kulturmiljöutredning samt en antikvarisk konsekvensbedömning nu har tagits fram som underlag för planförslaget (Kulturmiljörapport, Göteborgs

Stadsmuseum, 2017:07 och Antikvarisk konsekvensbedömning, Mats och Arne Arkitektkontor AB 2018-11-23). Utredningen och konsekvensbedömningen framhåller och värderar på ett förtjänstfullt sätt de många kvaliteter som kommittén tidigare har lyft fram i dialogen med stadsbyggnadskontoret, universitetet och Akademiska hus.

Planförslaget har i många avseenden beaktat de slutsatser som utredningen presenterat, bl.a. avseende den f.d. hovrätten och parkmiljön runt densamma, vilket sammantaget är av stor vikt för stadsmiljön som helhet. Kommittén tillstyrker planförslaget i denna del men vill dock framhålla att nya entréer till byggnaden bör utformas med stor återhållsamhet då de annars riskerar att bidra till att byggnadens karaktär förvanskas.

Kommittén tillstyrker på samma sätt en uppgång från Västlänken i korsningen mellan Olof Wijksgatan och Johannebergsgatan. Vi har tidigare framhållit att detta läge ger både en god orienterbarhet och en god tillgänglighet till de olika målpunkter som finns inom och utom området. Det är dock angeläget att närområdet till entrén, med bl.a. cykeluppställning, utformas på ett omsorgsfullt sätt då det samtidigt utgör både en entrépunkt till parkmiljön och en närmiljö för många kringboende.

Kulturmiljöutredningen redovisar det viktiga samspelet mellan den öppna gräsytan framför universitetsbiblioteket (pelousen), området kring Näckrosdammen samt Högåsberget (av närboende oftast kallat Trollspisberget). Det är helt i linje med vad kommittén vid ett flertal tillfällen tidigare har framhållit. Det är dessa tre olika delområden som sammantaget ger Renströmsparken dess stora värden, varför alla dessa delar fortsatt bör värnas och hållas fria från ingrepp av olika slag. Pelousen utgörs i planförslaget, liksom i gällande plan, av kvartersmark som inte får bebyggas. Dess värde som parkmiljö är dock så stort att det bör övervägas om inte denna del bör säkerställas som allmän plats, park. Alternativt bör den ges en egenskapsbestämmelse som definierar området som en öppen gräsyta. Vi ser en risk i att universitetet i framtiden återkommer till byggnadsnämnden för att få möjlighet till fortsatt expansion inom området. Pelousen måste därför få ett långsiktigt starkt skydd.

Kommittén framför därutöver en oro över att den nu etablerade byggarbetsplatsen på pelousen inte kommer att avvecklas när nya Humanisten är färdigställd om två år. En om- och nybyggnad av universitetsbiblioteket kommer att kräva liknande etableringsytor. Byggnadsnämnden måste verka för att pelousen återställs snarast efter att bygget av nya Humanisten har avslutats så att parken återfår sitt fulla värde. Nya byggplatsetableringar måste ske med större hänsyn till parkmiljön än vad som skett hitintills. Sättet som byggarbetsplatsen utformats har medfört att stora delar av parken avgränsats och fått bristande insyn. Antalet personer som rör sig naturligt igenom parken har dessutom begränsats eftersom passagen till och från Carlandersplatsen är stängd. Det har inneburit att vi idag ser alltmer av droghandel och -missbruk kring Näckrosdammen, en situation som vi inte sett sedan sjuttioalet. Detta kan motverkas om parken åter blir en öppen plats och dessutom frekvent trafikeras av gående och cyklister som stör den ljusskygga och oönskade verksamheten.

Kommentar:

Planläggning av pelousen hanteras i del 2 av detaljplanen, se kommentar om delning av detaljplan på sida 2.

Planförslaget för Humanisten, som nu byggs ut, innehåller en gång- och cykelpassage genom nybygget. Stråket kommer att återställas då byggnationen är färdigställd.

63. Föreningen Trädplan

1. Yrkande

Föreningen yrkar på att detaljplanen för Korsvägen omarbetas så att ett genomförande inte innebär någon betydande miljöpåverkan på varken kultur- eller naturmiljön.

Föreningen yrkar att följande förändringar skall göras i detaljplanen: - att ädellövskogen och parkmiljön runt Korsvägen bevaras

- att EUs habitatdirektiv följs, särskilt vad gäller skydd av "blandädellövskog" och "blandädellövsträd i brant sluttning"
- att de skyddsvärda stora träden upp mot Landeriet bevaras och naturminnesförklaras
- att de skyddsvärda träden på och runt Lisebergs mark bevaras
- att de grova träd som hamnar på allmän plats (park eller natur) skyddas genom särskild skyddsbestämmelse
- att kännbara viten utdöms i de fall träd skadas
- att kulturhistoriska byggnader och kulturmiljöer bevaras
- att viktiga siktlinjer inte förstörs
- att kännbara viten utdöms i de fall kulturhistoriska byggnader och kulturmiljöer skadas
- att områden med högt naturvärde klassas som naturskyddsområde enligt miljöbalken
- att artskyddsförordningen gäller och inga undantag görs
- att fortsatt fragmentisering av Korsvägens grönområden undviks
- att Göteborgs Grönplan samt nya Trädpolicy följs

2. Grunder

Naturområdet från Korsvägen mot Näckrosdammens park och skog är ett uppskattat rekreationsområde, och en viktig grön lunga för denna del av staden. Väsentliga delar av denna park och skog har stora naturvärde och är en del av den sammanhängande och avgörande gröna lunga i staden, med biotoper och skyddade arter av växt och djurliv. Detta bör Göteborgs Kommun värna och inte låta förstöras. Närområdet omfattar både land- och vattenmiljöer och är en hotspot för naturmiljö och rekreation. Några av de exploateringsytorna som angetts i detaljplanerna ligger inom områden med höga naturvärden. Exploatering inom dessa områden kan därför ge stora negativa konsekvenser för naturen i området. Detta går tydligt emot Göteborgs Stads Grönplan, samt ny Trädpolicy för Göteborgs Stad.

Planen innebär en oåterkallelig påverkan av värdefull stadsnära natur och den medför stora ingrepp i områdets speciella natur- och kulturmiljö vilket strider både mot PBL:s generella varsamhetsbestämmelser och förvanskningförbud (området är upptaget i Göteborgs bevaringsprogram för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse) och Miljöbalken (området är ett riksintresse för kulturmiljövården).

Områdets värden är höga och knutna till kulturmiljön, parkmiljöerna, träden med blandad lövskog i sluttning (som är särskilt skyddad av EU-lagstiftning). Området har stor betydelse för skyddsvärda träd, lavar, sannolikt vedsvampar, mindre hackspett, turkduva, fåglar i allmänhet liksom för fladdermöss. Området har även stor betydelse för rekreation och kan sägas vara ett (utav flera) kärnområde för Göteborgs själ.

Flera olika planer finns för området, och de kumulativa effekterna av planerad utveckling i hela området har inte utretts tillräckligt.

"De kumulativa effekterna av planerad utveckling i området kring Korsvägen, i form av till exempel utveckling av Universitetsområdet vid Näckrosdammens och nya byggnader kring Korsvägen, kan innebära stora negativa konsekvenser för naturmiljöerna i området." (planbeskrivningen för Station Korsvägen, sid 83)

De kompensationsåtgärder som föreslås för grova träd och förlusten av tätortsnära natur är inte tillräckliga. De gamla skyddsvärda träden som fälls går inte att ersätta. Kopplingen mellan landeriernas park /trädgård kan endast ”förnimmas” om de föreslagna byggrätterna i öster utnyttjas och de föreslagna byggnaderna på platsen är för höga, de stör siktlinjen mot kulturhistorisk värdefull bebyggelse.

Den föreslagna detaljplanen bör omarbetas så att ett genomförande inte innebär någon betydande miljöpåverkan av natur- eller kulturmiljön.

I samrådsredogörelser sägs att det gröna sambandet ska tillvaratas så långt som möjligt genom nya trädplanteringar över stora delar av platsen och nyanlagd parkmiljö som fortsätter upp mot Liseberg samt genom att östra bygggrätten begränsas ”både i höjd och utbredning”. Enligt Föreningen Trädplan är detta inte tillräckligt. Hela det öppna hörnpartiet som idag leder in mot Lisebergs park kommer att byggas för och även om den föreslagna byggnaden är lägre än i det tidigare förslaget blir påverkan stor och effekten förödande på denna del av miljön.

Planen som föreslås, innebär att en stor mängd träd avverkas i ett viktigt grönstråk (från Lisebergs träd via Renströmska, Näckrosdammen och Carlanderska och vidare), som redan kraftigt decimerats, från alla håll. Detta ersätts inte på samma plats, då byggnader och en genomfartsgata kommer att ligga på platsen. Byggnaderna stör också sikten mot fondbyggnaden i kvarteret Turmalinen. De påverkar även vyn mot Johannebergs landeri från öster eftersom den nya byggnadernas övre del kommer att skymma den bergsslätten ovanför den gamla landeribygnaden.

Ett genomförande av detaljplanen innebär en mycket stor negativ påverkan på områdets värdefulla natur- och kulturmiljö. Föreningen upprepar därför sina tidigare framförda yrkanden, att planen omarbetas så att ett genomförande inte innebär någon betydande påverkan på natur- eller kulturmiljön.

3. Slutsats

Universitetet och Staden har tidigare utlovat att projektet inte ska medföra betydande påverkan på miljö- och bevaringsintressen. Det vore då självklart att detta också följs upp i de detaljplaner som skyddar värdefull natur kultur.

Föreningen yrkar på att detaljplanen omarbetas så att ett genomförande inte innebär någon betydande miljöpåverkan på varken kultur- eller naturmiljön.

Detaljplanen bryter mot regleringar i bl.a. EUs Habitatdirektiv, PBL och miljöbalken på ett flertal punkter. Alternativ plan bör utredas och nya planer tas fram i samverkan med de boende i området, samt med större respekt för de natur- och kulturvärden som finns i detta unika område. Föreningen vill att Göteborgs stad tar bättre ansvar för framtiden. Även kommande generationer bör få möjlighet att uppleva gamla träd och unika väl bevarade stadsmiljöer med tätortsnära natur.

Kommentar:

Se kommentar angående delning av detaljplan på sida 2.

Huvuddelen av trädmiljöerna som Trädplan hänvisar till ligger utanför detaljplan för Universitetet i Renströmsparken, del 1. Inom planområdet, längs med Olof Wijksgatan, finns dock en biotopskyddad trädrad. Ett antal av dessa träd kommer påverkas då Västlänkens västra uppgång byggs. Planbestämmelser anger att dessa träd ska flyttas eller ersättas.

Delar av Trädplans synpunkter gäller detaljplanen för Västlänken, station Korsvägen. För kommentarer angående dessa synpunkter, se granskningsutlåtande för den detaljplanen. Granskningsutlåtandet och övriga planhandlingar finns på stadens hemsida.

Frågor kring EU:s Habitatdirektiv, skydd av rödlistade arter och dispenser, tillståndsgivningar och kompensationsåtgärder för att flytta eller ersätta skyddsvärda träd, bevakas och handläggs av Länsstyrelsen.

Planförslaget följer artskyddsförordningen, EU:s Habitatdirektiv, PBL och Miljöbalken

64. Skrivelse utan angiven adress

Se synpunkter och kommentarer under tematisk sammanfattning av inkomna yttranden under rubriken: Gatukoppling.

65. 24 personer har skickat in yttrande i enlighet med Trädplan:

Boende på Victoriagatan 16A
Boende på Haråsgatan 3
Boende på Doktor Sydows gata
Boende på Andra Långgatan 18
Boende på Kungsportsavenyn 45
Boende på Richertsgatan 8
Boende på Södra vägen 32
Boende på Tegnérsgratan 11A
Boende på Fridkullagatan 18 G
Boende på 909 5th Ave
Boende på Långefjällsgatan 8
Boende på Stenhyddegatan 3
Boende på Långefjällsgatan 8
Boende på lindomevägen 62
Boende på Andra Långgatan 18
Boende på Hugo Hammarsgata 8
Boende på Hugo Hammarsgata 8
Boende på Södra vägen 32
Boende på Södra Vägen 43
Boende på N. Fogelbergsg. 9A
Boende på Haga Kyrkogata 16A
Boende på Sanatoriegatan 50B
Boende på Rosengatan 3B
Skrivelse utan angiven adress

Kommentar:

Se kommentar till yttrande 63, Föreningen Trädplan.

Synpunkter som inkommit efter samråd tidens slut

Följande har inkommit med synpunkter men efter granskningstidens slut, vilka inte har bemötts men registreras som inkomna enligt nedan.

66. Boende på Lundgrensgatan 8

Ändringar

Stadsbyggnadskontoret bedömer att det med följande ändringar är lämpligt att gå vidare med förslaget.

Utöver mindre justeringar föreslås följande:

- Detaljplanen har delats i två delar, där denna del omfattar området nordväst om Olof Wijksgatan
- Planbestämmelse angående skydd mot översvämning vid skyfall för Västlänkens öppningar har införts
- Infört E-områden för transformatorstationer
- Infört planstöd för luftintag vid parkeringsplats utanför gamla Hovrätten
- Utökat planområde för att inkludera Karin Kavlins plats
- Användningen av Fågelsången har ändrats till ”Allmän plats - Gata”
- Rivningsförbud har införts för Artisten
- Justerat planbestämmelse för utformning av Nya Konst (nybyggnationen vid befintlig p-garage)
- Infört planbestämmelse som möjliggör att tekniska anläggningar, lanterniner m.m. kan sticka upp ovanför angiven nockhöjd
- Ökat nockhöjder med 0,5 meter för att möjliggöra gröna tak
- Plushöjder för allmän plats har införts

Fredric Norrå
Planchef

Christian Bruce
Planarkitekt



Bilaga 1 – Lista över samrådskrets

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

Fastighetskontorets tillgänglighetsavd
Fastighetsnämnden
Förskoleförvaltningen
Grundskoleförvaltningen
Göteborg Energi AB (Fjärrvärme)
Göteborg Energi Gasnät AB
Göteborg Energi GothNet AB
Göteborg Energi Nät AB
Göteborgs Stads Parkerings AB
Kretslopp och Vatten
Kulturnämnden
Lokalnämnden
Lokalsekretariatet
Miljö- och klimatnämnden
Namnberedningen
Park- och naturnämnden
Räddningstjänsten Storgöteborg
Stadsdelsnämnden i Centrum
Stadsledningskontoret
Trafiknämnden
Utbildningsnämnden

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

Business Region Göteborg AB
Göteborgsregionen (GR)
Lantmäterimyndigheten
Länsstyrelsen
Skanova Nätplanering D3N
Statens geotekniska institut
Trafikverket
Vattenfall Eldistribution AB
Västtrafik AB

Sakägare

Utsänt enligt fastighetsförteckningen

Bostadsrättsinnehavare, hyresgäster, boende

Hyresgästfören. Region V Sverige

Övriga

Akademiska Hus

E.ON

Higab

Naturskyddsföreningen Göteborg

Bilaga 2 – Länsstyrelsen Västra Götalands läns yttrande



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Anna Hendén Wedin
planarkitekt
010-224 43 65
anna.henden.wedin@lansstyrels
en.se

Yttrande
2019-01-29

Diarienummer
402-46487-2018

Sida
1(8)

Göteborgs Stad
sbk@sbk.goteborg.se

Förslag till detaljplan för Universitetet vid Renströmsparken i Göteborgs Stad, Västra Götalands län

Handlingar daterade november 2018 för samråd enligt 5 kap 11 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900), utökat förfarande

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap 14 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsen bedömer att föreslagen byggnation i landeriparken innebär en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Att utveckla landeriparken i övrigt är möjligt men ett förslag på en sådan utveckling behöver grunda sig i befintliga kulturmiljövärden på platsen.

Landeriparken utgör också en fornlämning inklusive dess fornlämningsområde som behöver hanteras i föreslagen utveckling av parken.

Länsstyrelsen vill vidare framhålla att det stadsutvecklingsprogram för Korsvägenområdet som detaljplaneförslaget grundar sig på saknar ett kulturmiljöperspektiv, vilket vi också påtalat inom ramen för den processen.

Förutom kulturmiljön behöver dagvatten och översvämning till följd av skyfall hanteras i planen. Anpassningar behöver också ske till riksintresset Västlänken. Säkerställande av de krav på översvämningssnivå som finns inom projektet Västlänken behöver hanteras för stationsentrén då denna inte finns med i järnvägsplanen.

Ni behöver redogöra för miljö kvalitetsnormer för vatten. Geotekniken behöver också utredas mer.

Slutligen behöver ni se över miljökonsekvensbeskrivningens överensstämmelse med miljöbalkens krav.

Synpunkter på sådant som kan aktualisera prövning

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör hälsa / säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning eller erosion, riksintresse och miljö kvalitetsnormer måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande inte skall prövas av Länsstyrelsen.

Motiv för bedömningen

Prövningsgrunder redovisar Länsstyrelsens synpunkter vilka ska uppfyllas för att det antagna planförslaget inte ska riskera överprövning. Råd och synpunkter handlar om anvisningar för att planförslaget ska uppfylla lagstiftningens krav.

Prövningsgrunder enligt PBL 11 kap. 10§

Enligt 11 kap. 10 § ska Länsstyrelsen överpröva kommunens antagandebeslut av en plan eller områdesbestämmelser om dessa kan antas strida mot någon av de fem prövningsgrunderna.

Riksintresse

Kulturmiljövård, Göteborgs innerstad (O 2:1-5)

Landerierna är utmärkande för kulturmiljöer för Göteborg och har få motsvarigheter på nationell nivå. Landerierna är kulturmiljöer som är samtida med Göteborgs tidigaste historia och Göteborgs anläggande.

Som en konsekvens av stadens utvidgande i början på 1900-talet revs många landerimiljöer. Johannebergs landeri är därför en av få bevarade landerimiljöer med tillhörande parkområde som finns kvar och är därmed unik i sitt slag.

En antikvarisk konsekvensbeskrivning för detaljplanens påverkan på kulturmiljö har sammanställts av Mats & Arne arkitektkontor på uppdrag av Göteborgs stad. Konsekvensbeskrivningen bedömer att föreslagen exploatering i södra delen av landeriparken kommer medföra mycket stora negativa konsekvenser för kulturmiljön. Länsstyrelsen instämmer i de bedömningar som gjorts i denna.

Länsstyrelsen bedömer med utgångspunkt i framtaget underlag att föreslagen exploatering och ingrepp i landeriparken medför en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövård. Landeriet utgörs av såväl byggnaden som tillhörande park/trädgårdsområde vilka är beroende av varandra för att förmedla en förståelse av landerimiljön. Föreslagen exploatering i parkområdet tar en stor del av parken i anspråk och medför att förståelsen och läsbarheten av landerimiljön kraftigt försvåras för all framtid.

Johannebergs landeri är även en registrerad fornlämning (RAÄ Göteborg 500) som därmed har ett starkt lagskydd genom kulturmiljölagens bestämmelser. Utöver den fysiska lämningen tillkommer också ett så stort område kring fornlämningen som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme med hänsyn till dess betydelse. Detta område benämns fornlämningsområde och har samma lagskydd som själv fornlämningen. Utöver den mycket stora visuella effekt som planförslaget bedöms leda till i landeriparken så kommer det även medföra ett fysiskt ingrepp i fornlämningen som orsakar irreversibla skador.

Ni anger att *Planen ska ta tillvara på kulturhistoriskt värdefulla byggnader och platser, samtidigt som avvägningar behöver göras för att möjliggöra en utveckling av området i enlighet med de övergripande målen*. Länsstyrelsen vill vara tydlig med att en avvägning mellan dessa mål och riksintresset för kulturmiljövård inte är möjligt. Riksintresset ska skyddas mot påtaglig skada, vilket vi inte anser att föreliggande förslag gör.

Med föreslagen exploatering (B₁CS) i parkområdet bedömer Länsstyrelsen att planförslaget inte kan tillgodose riksintresse för kulturmiljövård oavsett utförande och storlek. Därmed är denna exploatering i parkområdet inte genomförbar. Huruvida trappor/gångar för att utveckla parken är möjliga och på vilket sätt, behöver studeras vidare och säkerställande av parkens värden i planen är nödvändigt. Som utgångspunkt för utveckling av parken hänvisar vi till Göteborgs stadsmuseum som har tagit fram underlag som redogör för åtgärder som syftar till att förstärka och utveckla landomiljön. Göteborgs stadsmuseum har också tagit fram en övergripande handlingsplan för alla landomier i staden i syfte att stärka denna typ av utmärkande kulturmiljöer för Göteborg. I samband med utvecklingen av parken behöver en föreslagen skyfallsyta hanteras ur ett kulturmiljöperspektiv.

Kommunikation-Västlänken

Anpassningar av planen behöver ske för riksintresset för kommunikation, Västlänkens behov. Länsstyrelsen hänvisar till Trafikverkets yttrande i sin helhet (daterat 2019-01-17) som bifogas.

Hälsa och säkerhet

Översvämning/Skyfall

En skyfallsutredning är genomförd. Den utgår ifrån dimensionerande scenarion och krav enligt TÖP (100 årsregn). I korsningen Olof Wijksgatan och Johannebergsgatan ska nedgång till hållplats för tåg anläggas. Enligt skyfallsutredningen finns här en flödesväg som är viktig att bibehålla, nedgången får inte hindra denna flödesväg och byggnationen får inte förändra lutningsförhållandena. Det är bra att denna skyfallsutredning är genomförd. Länsstyrelsen vill dock upplysa om vikten av att denna stationsentré inte heller ska påverkas negativt av flödet. Denna öppning är en del av Västlänken och ska utformas med hänsyn till dimensionerande regn för översvämningssäkring enligt järnvägsplanen för Västlänken. Alla öppningar till Västlänken ska enligt järnvägsplanen ha en marginal på minst 0,5 meter över bedömd vattennivå som en regnvolym på 180 mm på två timmar ger. Eftersom denna öppning inte omfattas av järnvägsplanen är det Länsstyrelsens uppfattning att öppningen måste översvämningssäkras i denna aktuella detaljplan. Hur detta säkerställs måste framgå av planhandlingarna.

Geoteknik

Ni behöver säkerställa att den översiktliga stabilitetsutredningen omfattar hela planområdet. Vidare behöver ni redovisa er bedömning av stabiliteten

för det som detaljplanen medger. Se vidare i yttrande från SGI daterat 2019-01-29, som bifogas.

Miljö kvalitetsnormer (MKN)

Vatten

En förstudie med fokus på dagvatten har tagits fram. Denna behöver fördjupas till granskningen så att föroreningshalter och flöden före och efter exploatering framgår. Planerade dagvattenlösningar ska beskrivas och planens inverkan på miljö kvalitetsnormer för vatten i berörd recipient ska framgå av utredningen och sammanfattas i planbeskrivningen. För att inte orsaka översvämningar eller ökad breddning till Mölndalsån bör fördröjningsmagasin utöver Göteborgs Stads generella krav på fördröjning anläggas vid behov. Det är viktigt att hantera dessa placeringar med hänsyn till kulturmiljön i området.

Råd enligt PBL och MB

Enligt 5 kap 14 § PBL är en av Länsstyrelsens uppgifter under samrådet att särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kapitlet PBL och bestämmelserna i lagen i övrigt om det behövs från allmän synpunkt.

Överensstämmelse med Översiktsplanen och stadsutvecklingsprogrammet
Göteborgs Stads översiktsplan 2009 anger en pågående markanvändning för området ”bebyggelseområde med grön- och rekreationsytor”. Länsstyrelsen kan inte se att förslaget ur denna aspekt strider emot gällande översiktsplan. Däremot står det exempelvis i Översiktsplanen att ” *I områden av riksintresse för kulturmiljövården ska särskild hänsyn tas så att värdena inte skadas eller bebyggelsemiljöerna förvanskas*” (sid 10 del 1) Vidare står ” *I en alltmer tätbebyggd stad finns det ännu mer behov av att lyfta fram de här miljöerna (kulturmiljöerna) samt minska eller mildra ingreppen i kulturmiljön. För att slå vakt om våra kulturmiljöer krävs att vi aktivt använder planeringens olika verktyg för att öka medvetenheten om dessa och värnar dem som oersättliga resurser och inspirationskällor* (sid 95 del 1). Just dessa delar av Översiktsplanen kan vi inte se harmonierar med nuvarande utformning av detaljplanen.

I planhandlingarna anges att planområdet utvecklas efter målen i Stadsutvecklingsprogrammet för Korsvägenområdet (Förslag till stadsutvecklingsprogram 1.0). Länsstyrelsen deltog i samrådet för detta program och kunde då konstatera att handlingen inte hade riksintresset för kulturmiljövård som utgångspunkt, vilket är en stor brist. Det medför också att förslag kopplade till målen i stadsutvecklingsprogrammet inte tar avstamp i värden för riksintresset för kulturmiljövård, som aktuell detaljplan delvis är ett exempel på. I vårt yttrande framförde vi följande:

”Länsstyrelsen vill göra Göteborgs stad uppmärksam på att ytterligare påverkan på riksintresset kulturmiljö genom kumulativa effekter kan innebära en påtaglig skada. Stora delar av programområdet omfattar riksintresse för kulturmiljö och beskrivningen av dess värde och uttrycken

för riksintresset behöver ingå som en självklar grund för stadsutvecklingen i området.”

Kulturmiljö

Artisten

Artisten har bedömts ha kulturhistoriska och arkitektoniska värden och försetts med k₁-bestämmelse. Vi anser även att byggnaden ska skyddas med rivningsförbud.

Universitetsbiblioteket

I den antikvariska konsekvensbeskrivningen bedöms en eventuell rivning av Universitetsbiblioteket medföra mycket stor konsekvens. UB uppfördes på 1950-talet efter ritningar från 1940-talet. Byggnaden har inslag av klassicerande stilelement och är resultatet av en arkitekttävling som utlystes 1939. Byggnadens arkitektur- och kulturhistoriska värden har inte närmare utretts. Ett sådant vägledande underlag bör tas fram i samband med den fortsatta planprocessen.

Förorenad mark

Planområdet ligger i huvudsak i parkmark och befintliga gator, inga förväntade föroreningar finns inom området förutom eventuella föroreningar i gatorna. Skulle markföroreningar påträffas vid exploateringen får detta anmälas till tillsynsmyndigheten (Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad).

Bostäder

Vi avstyrker helt förslaget att lägga bostäder i landeriparken. Om ni vid omarbetning av förslaget vill föreslå bostäder på annan plats inom planområdet så behöver buller- och luftutredning utföras.

Dagvatten och dikningsföretag

Länsstyrelsen bedömer det som mycket angeläget att dagvatten i så hög grad som möjligt utformas och ansluts till separata dagvattenledningar för att minska risken för breddning av avloppsvatten till Mölndalsån och till Göta älv. Om skada på dikningsföretaget riskeras på grund av ökat flöde i Mölndalsån ska omprövning av dikningsföretaget ske. Information om andra alternativa hanteringar av markavvattningsföretag finns bland annat i Miljösamverkan Sveriges rapport 2015:2 Markavvattningsföretag, vägledning för tillsyn, omprövning och avveckling.

Koppling till miljömålen

Länsstyrelsen anser att den fysiska planeringen utgör ett viktigt verktyg för att uppnå miljömålen. PBL (2010:900) är direkt knuten till miljöbalken, enligt dess 2 kap 2 §. Miljömålen ska enligt miljöbalkspropositionen (1997/98:45) vara vägledande vid tillämpningen av miljöbalken.

En översiktlig redovisning av miljömål på olika nivåer, det nuvarande miljötillståndet och planinnehållets förhållande till detta beskrivs i detaljplanen.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Ni har tagit fram en Antikvarisk konsekvensbeskrivning för kulturmiljö 2018-11-23 som utgör er miljökonsekvensbeskrivning i ärendet. Ur

kulturmiljösynpunkt håller handlingen en hög kvalitet och avgränsningen av kulturmiljöfrågan har vi inget att invända emot. Ni behöver dock se över hur miljökonsekvensbeskrivningen stämmer överens med 6 kap 11 § miljöbalken. Exempelvis finns ingen redovisning av olika alternativ eller redogörelse om planerad uppföljning.

Synpunkter enligt annan lagstiftning

Kulturmiljölagen

Åtgärder som berör fornlämningar inklusive deras fornlämningsområden och som riskerar att ändra eller skada fornlämningar kräver tillstånd enligt kulturmiljölagen. Därmed behöver arkeologiska frågor hanteras i samband med utveckling av landeriparken.

Biotopskydd

Länsstyrelsens tidigare besked om att allén längs med Artistens södra fasad inte omfattas av biotopskyddet gäller inte längre. Ny rättspraxis i frågan har uppstått efter dom i Mark- och miljööverdomstolen 2018-06-21, M 11539-17. I denna dom fastläs det att träden behöver påverka den befintliga bebyggelsen negativt eller utgöra ett hinder för fortsatt ändamålsenligt nyttjande av bebyggelsen för att den ska betraktas vara *i omedelbar anslutning av bebyggelse*. Nya ledningsdragningar som det rör sig om i detta fallet omfattas därmed inte av definitionen för befintlig bebyggelse. Göteborgs stad behöver därför i god tid innan detaljplanen översänds till Länsstyrelsen för granskning inkomma med en ansökan om biotopskyddsdispens för de aktuella träden. Av ansökan behöver det framgå vilka särskilda skäl som är tillämpliga för att motivera en dispens samt varför inte detaljplanen kan anpassas för att bevara den befintliga allén.

Vattenverksamhet

Ledningar kan bitvis komma att förläggas på 11 meters markdjup. Om grundvattenbortledning krävs i bygg eller driftsskede vill vi informera om att åtgärder som kan innebära bortledning av grundvatten innebär en vattenverksamhet som regleras i 11 kap miljöbalken. Bortledning av grundvatten är tillståndspliktig om det inte är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Behovsbedömning

Kommunen bedömer att förslaget innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen delar kommunens bedömning. Samråd har hållits om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning i samband med möte om behovsbedömningen 2018-06-08.

Detta yttrande har utvecklingsledare Christina Gustafsson beslutat och planhandläggare Anna Hendén Wedin föredragit. I den slutliga handläggningen har även kulturmiljöenheten, enheten för skydd och säkerhet, miljöavdelningen, naturavdelningen och vattenavdelningen medverkat.

Christina Gustafsson

Anna Hendén Wedin

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Bilaga för kännedom:

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från Trafikverket, daterat 2019-01-17

Kopia av yttrande till Länsstyrelsen från SGI, daterat 2019-01-29

Kopia till: *Trafikverket, SGI*